

Силабус курсу:



СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	Магістр
<i>Спеціальність:</i>	D4 "Публічне управління та адміністрування"
<i>Рік підготовки:</i>	1
<i>Семестр викладання:</i>	осінній
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	3.0
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	залік

Автор курсу та лектор:

д.е.н., проф., Овчаренко Євген Іванович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу

посада

ovcharenko@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-050-766-9666

телефон

Viber за номером
телефону

месенджер

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою лекційних занять за ОК є розкриття загальних та специфічних особливостей даної дисципліни, її структури, окремих методів наукового пізнання; конкретизація зв'язку фундаментальних об'єктів з конкретно навчальною дисципліною, демонстрація системних відносин, надання цілісної уяви про предмет; деталізація і поелементне вивчення й засвоєння відповідних дисципліні понять, теорій; формування у здобувачів системи знань на основі усвідомлення загальних закономірностей, загальних принципів, поступового переходу від окремих до більш широких узагальнень; диференціювання знань, що дозволяє із великої кількості одержаних знань виділяти тільки ті, на які падає основне змістовне і логічне навантаження та які є опорою для встановлення зв'язків між основними поняттями теми, курсу, предмету.

Метою самостійної роботи за дисципліною є засвоєння здобувачем навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; переорієнтація із лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форму та на організацію самоосвіти здобувача; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Результати навчання:

Знання: Здатність до демонстрації систематичних знань сучасних методів проведення досліджень в галузі публічного управління, процесів та форм публічного управління; Здатність до демонстрації поглиблених знань у вибраній області наукових досліджень; Здатність до демонстрації розуміння впливу рішень у суспільному, політичному і соціальному контексті; Здатність застосовувати системний підхід, інтегруючи знання з інших дисциплін та

враховуючи природничі аспекти під час розв'язання теоретичних та прикладних задач обраної області наукових досліджень.

Вміння: Здійснювати пошук, аналізувати і критично оцінювати інформацію з різних джерел; Застосовувати знання і розуміння для розв'язування задач синтезу та аналізу елементів та систем, характерних обраній області наукових досліджень; Досліджувати і моделювати явища та процеси в складних динамічних системах; Поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію розв'язання науково-прикладних задач з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних та державних інтересів; Аргументувати вибір методів розв'язування науково-прикладної задачі, критично оцінювати отримані результати та захищати прийняті рішення.

Передумови до початку вивчення:

Базові знання у сфері філософії науки, знання щодо загальних економічних процесів на макро- і мікрорівнях та у сфері публічного управління й адміністрування; навички у сфері наукових досліджень.

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання ОК полягає у оволодінні знаннями та вміннями щодо застосування закономірностей наукового пізнання, принципів і методів наукового пошуку для визначення структури дослідницької роботи, характеру її здійснення, для розробки необхідного інструментарію і форм подання результатів наукового дослідження.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність розробляти та управляти проектами.

СК08. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК09. Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

РН04. Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.

РН12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Наука як духовно-практичний феномен сучасності	2/2	Об'єкт та предмет курсу. Мета, завдання і структура курсу. Предмет і сутність науки та її головна функція. Класифікація наук, структурні елементи науки, їх характеристика. Етапи становлення і розвитку науки. Сутність наукового пізнання, знання та наукового дослідження. Функції знання. Науково-технічний потенціал України. Організаційна структура науки. Пріоритетні напрями розвитку науки. Організація науково-дослідницької діяльності в Україні. Система підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів та їх занятість.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
2	Становлення й розвиток наукової методології	2/2	Місце теорії у наукових дослідженнях. Гносеологічний, логічний і методологічний підходи. Методологія. Наукова ідея. Гіпотеза. Закон. Закономірності. Принципи. Аксиома. Теореми. Категорія. Методологія і методи наукового пізнання. Принцип всезагального взаємозв'язку. Принцип єдності якості та кількості. Принцип відображення. Діалектичний та герменевтичний підходи в наукових дослідженнях. Відмінності загальної та часткової методології. Сутність трьох основних груп законів наукового пізнання – окремих, особливих, загальних.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
3	Теоретико-методологічні основи розвитку наукового дослідження	2/2	До структури методології наукового пізнання входять: концепція, парадигма, підхід, принципи, методика, алгоритм, метод. У процесі історичного розвитку кожної науки сформувався складний арсенал, що забезпечує розкриття специфіки предмету свого дослідження. Для розкриття такого арсеналу науки державного управління необхідно акцентувати увагу на таких загальноновизначених моментах як: наявність двох рівнів пізнання (емпіричного та теоретичного), відповідних їм методів емпіричного та теоретичного рівнів дослідження, а також форм розвитку знання – факти, проблема, гіпотеза, теорія. Емпіричний та теоретичний рівні науковому пізнанні відрізняються глибиною, повнотою, всебічністю осягнення об'єкта, цілями, методами досягнення та способами вираження знань; ступенем значимості в них чуттєвого та раціонального моментів.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
4	Особливості наукової реконструкції державно-управлінського процесу	2/2	Пізнавально-аналітична функція державного управління. Соціально-управлінська система як предмет дослідження. Державне управління як діяльність та єдність об'єктивних і суб'єктивних характеристик. Методологічний потенціал науки державного управління. Можливості використання методологій інших наук. Концепції, стратегії, програми, проекти як основні результативні форми пізнання державно-управлінського процесу. Спільне й відмінне методології пізнання та методології практики державного управління. Державне управління як відкрита система. Особливості державно-	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			управлінського знання. Єдність методології та теорії державного управління. Специфіка пізнання гуманітарної складової державного управління.	
5	Застосування загальнонаукових методологій до пізнання проблем публічного управління	2/2	Основні типи класифікації методології. Системна природа методології державного управління. Визначеність методології предметом дослідження. Специфіка загальнонаукової методології та можливості її поширення на дослідження практики державного управління. Можливості використання методологій конкретних наук. Основні загальнонаукові методології та їх застосування до державного управління. Загальнонаукові методи (єдність історичного та логічного, сходження від абстрактного до конкретного, узагальнення, моделювання тощо) в дослідженні соціально-управлінських процесів. Комплекс методів необхідних для дослідження конкретної проблеми державного управління. Основні вимоги до вибору методів дослідження. Особливості дослідження проблем державного управління.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
6	Основні характеристики наукового дослідження проблематики публічного управління	2/2	Сутність та основні етапи організації досліджень. Визначення проблеми та її конкретизація. Попередня розробка теоретичних положень. Розробка гіпотез. Вибір проблеми та вимоги до теми дослідження. Визначення мети і завдань наукового дослідження. Конкретизація проблеми дослідження. Визначення методики та методів дослідження. Застосування системного підходу в наукових дослідженнях. Правила оформлення результатів наукових досліджень.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

1. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень* : підручник. — Харків : Право, 2019. — 368 с.
2. Добронравова І. С., Руденко О. В., Сидоренко Л. І. та ін. *Методологія та організація наукових досліджень* : навч. посіб. / за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). — К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. — 607 с.
3. Горин В. П. (ред.). *Методологія наукових досліджень* : навчальний посібник. — Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2023. — 170 с.
4. Астрелін І. М., Косогіна І. В., Кирій С. О. *Методологія наукових досліджень* : навч. посіб. — Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. — 121 с. (електронне видання)
5. Ковтун Наталія. *Методологія наукових досліджень* : навчально-методичний посібник. — Житомир : Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2024. — 130 с. (вид. 2-ге, доповнене)
6. Дзьобань О. П. *Методологія, організація та технологія наукових досліджень* : навч. посіб. для аспірантів. — Київ–Одеса : Фенікс, 2025. — 284 с.
7. Самсонов В. В., Сільвестров А. М., Тачиніна О. М. *Методологія наукових досліджень та приклади її використання* : навч. посіб. — Київ : НУХТ, 2022. — 385 с.
8. Євтушенко М. Ю., Хижняк М. І. *Методологія та організація наукових досліджень* : навч. посібник. — Київ : Центр навчальної літератури, 2019.
9. Важинський С. Е., Щербак Т. І. *Методика та організація наукових досліджень* : навч. посіб. — Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. — 260 с.
10. Корягін М. В., Чік М. Ю. *Основи наукових досліджень* : навч. вид. — Київ : Алерта, 2019. — 543 с.
11. *Підручник для ВНТУ (авторський колектив). Методологія та організація наукових досліджень*. — Вінниця : ВНТУ, 2023. — 230 с.
12. *Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Організація та методологія наукових досліджень» (для аспірантів)*. — Харків : Право, 2024. — 44 с. (3-тє вид., перероб. і допов.)
13. Гуторов О. І. *Методологія та організація наукових досліджень* : посібник. — Харків : ХНАУ, 2017. — 57 с.
14. Бургу Ю. Г., Бірта Г. О. *Методологія і організація наукових досліджень* : навч. посіб. — Київ : Центр учбової літератури (перевидання з доповненнями після 2016).
15. Creswell J. W., Poth C. N. *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*. — 4th ed. — SAGE Publications, 2018 (оновлення 2016–2018 видань).
16. Bryman A. *Social Research Methods*. — 5th ed. — Oxford University Press, 2016 (пізніші перевидання до 2021–2022).
17. Creswell J. W., Creswell J. D. *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. — 5th ed. — SAGE Publications, 2018 (оновлення 2022–2023).
18. Booth W. C., Colomb G. G., Williams J. M. et al. *The Craft of Research*. — 4th ed. — University of Chicago Press.
19. Babbie E. *The Practice of Social Research*. — 14th–15th ed. — Cengage Learning, 2016–2021.
20. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>.
21. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
22. Національна бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.

Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни "Методологія та організація наукових досліджень" (для магістрів) / Укл. Є.І. Овчаренко. Київ: Вид-во Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля, 2026. 20 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання здобувач може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	60	20
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	30
Індивідуальна робота	20	30
Залік (тест)	20	20
Разом	100	100

Шкала оцінювання здобувачів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

<i>Плагіат та академічна доброчесність:</i>	<p>Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.</p> <p>Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаковими для всіх здобувачів засобами: – за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми StrikePlagiarism.com.</p>
<i>Завдання і заняття:</i>	<p>Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.</p>
<i>Поведінка в аудиторії:</i>	<p>Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.</p>